

TA'LIM-TARBIYA SIFATINI TA'MINLASHDA OTA-ONALAR HAMKORLIGI

Zaynitdinova Masuda Abdukadirovna,

*Toshkent viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi
"Pedagogika, psixologiya va ta'lim texnologiyalari" kafedrasi mudiri, dotsent*

Annotatsiya. Ushbu maqolada mamlakatimiz ta'lim tizimida olib borilayotgan ishlarga to'xtalib o'tilgan, farzandlarimizning kelajagi uchun nafaqat davlatimiz tomonidan berilayotgan yuksak e'tibor balki birinchi navbatda ota-onalarning o'rni muhim ahamiyatga ega ekanligi ko'rsatilgan. Ta'lim va tarbiyaning sifatli hamda samarali olib borilishida ota-onalarning o'rni ham katta ekanligi ta'kidlanib, maktabda ta'limi jarayonida bilimlarni o'zaro aloqadorlikda olib borish muhimligiga e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: sifatli ta'lim, ota-ona, shaxsiy namuna, taqlid, bolalar, hatti harakat, bola tarbiyasi

COOPERATION OF PARENTS IN ENSURING QUALITY OF EDUCATION

Zainitdinova Masuda Abdukadirovna,

*New teachers of the Tashkent region National Center for Methodological Training
Head of the Department of Pedagogy, Psychology and Educational Technologies
Associate Professor*

Abstract. This article focuses on the work carried out in the education system of our country, it is shown that not only the high attention given by our state for the future of our children, but also the role of parents is important. It is emphasized that the role of parents is important in quality and effective education and training, and the importance of mutual communication of knowledge in the process of education at school is emphasized

Key words: quality education, parents, personal example, imitation, children, even action, child education

СОТРУДНИЧЕСТВО РОДИТЕЛЕЙ В ОБЕСПЕЧЕНИИ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Зайнитдинова Масуда Абдукадировна,

*Новые педагоги Ташкентской области Национальный центр методической
подготовки Заведующий кафедрой «Педагогика психология и образовательные
технологии» доцент*

Аннотация. В данной статье основное внимание уделяется работе, проводимой в системе образования нашей страны, показано, что важно не только высокое внимание, уделяемое нашим государством будущему наших детей, но и роль родителей. Подчеркивается, что в качественном и эффективном образовании и обучении важна роль родителей, а также подчеркивается важность взаимной передачи знаний в процессе обучения в школе

Ключевые слова: качественное образование, родители, личный пример, подражание, дети, равномерные действия, воспитание детей.

Kirish. Mamlakatimizda sifatli ta'lim tizimini tashkil etishda yaratilayotgan imkoniyatlar, tub islohotlar, o'qitishning tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlari va moddiy-texnik bazasini yaratish, malakali kadrlar bilan ta'minlash, xalqaro ilg'or tajribalardan

keng foydalanish bo'yicha olib borilayotgan amaliy ishlar natijasida o'quv jarayoniga jahonning ilg'or tajribalarini keng joriy qilishga erishildi. O'tgan muddat mobaynida yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, xuquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, yurtimiz istiqboli uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga qodir bo'lgan, shijoatli, tashabbuskor yoshlarni tarbiyalashda alohida tartibli tizim yaratildi. Yosh avlodning sog'lom o'sishi, sifatli ta'lim olishi va yurtimizga nafi tegadigan farzand bo'lib yetishishini ta'minlash, fan, madaniyat, san'at, sport, axborot texnologiyalar va kitob o'qishga bo'lgan qiziqishini har tomonlama qo'llab quvvatlashga qaratilgan bir qancha foydali ishlar amalga oshirilmoqda.

Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi amalga oshirilayotgan hozirgi paytda davlatimiz rahbari aytganidek "... islohotlarimizning asosiy harakatlantiruvchi kuchi bo'lgan jamiyatimiz a'zolarining bor bilim va salohiyati, kuch va imkoniyatlarini, butun azmu shijoatimizni ishga solishimiz zarur. Shundagina Yangi O'zbekiston jahon maydonida kuchli salohiyat, munosib obro'-e'tiborga ega bo'lgan, har tomonlama obod va farovon mamlakatga aylanadi".

Chunki ertamiz egalari bo'lgan farzandlarimizning yorqin kelajagi uchun nafaqat davlatimiz tomonidan berilayotgan yuksak e'tibor balki birinchi navbatda ota-onalarning o'rnini juda muhim ahamiyatga egadir.

Hech bir kuch, hech bir narsa farzandlarimizga namuna kuchidek ta'sir ko'rsata qilolmaydi, ayniqsa ota-onalar o'rnini bosadigan hech qanday boshqa namunalar yo'q.

O'rnak bo'lish taqlid uchun asosiy manba hisoblanadi. Shaxsiy o'rnak bo'lish esa tarbiya omili sifatida o'sib kelayotgan yosh avlodning ongi va xulqiga ta'sir ko'rsatuvchi katta yoshdagi kishilarning hatti-harakatlari va boshqa faoliyatlari yig'indisidir. Kattalarning o'rnak sifatida tarbiyaviy ta'siri shuning uchun ham muhim ahamiyatga egadir. Ular xuddi bolalar va o'smirlarning taqlidi uchun ishonchli mabaa vazifasini o'taydi. Bolalar psixologiyasining o'ziga xos xususiyatlaridan biri ko'pincha o'zi bilmagan holda o'z oldiga o'rnak olsa arziydigan taqlid qilishga loyiq bo'lgan biror bir ijobiy shaxs bo'lishini juda-juda istaydi.

Tadqiqotning metodologiyasi va obyekt. O'sib borayotgan yosh avlod jamiyatda o'z o'rnini topishida kattalarning qo'llab va quvvatlashlariga tabiiy ehtiyojni xis qiladi. Yetarli darajada bilim va ko'nikmasi yo'qligi sababli ular kattalarning muomala va hatti harakatlariga taqlid qilishni boshlashadi yoki ularning harakatlarini aynan takrorlashga harakat qiladilar. Bir muddat o'tishi bilan bola o'zining hatti harakatlarini sekin asta baholay boshlaydi, natijada u yoki bu hatti harakatlariga aqli yetib, tushunib hamma vaqt ham taqlid qilishni o'ziga odat qilib olmaydi. Faqatgina o'zi uchun ma'qul topgan kattalarning hatti xarakatlariga taqlid qiladi. Shuning uchun ham namuna bo'ladigan ota-onalar, aka-opalar, qarindosh-urug'larning, mahalla oqsoqoli va katta yoshdagi kishilarning obro'si, muomala madaniyati, xulqi, xarakteri, yurish turishi va boshqalar ancha kuchli ta'sir qiladi.

Ota-onalarning farzand uchun shaxsiy namuna bo'lishlari juda muhim omillardan biri hisoblanadi. Bu esa o'z navbatida jamiyat axloqi talablari nuqtai nazaridan obyektiv haqiqatni ifodalab beruvchi jamiyat uchun o'ta muhim faktordir. Shaxsiy namuna ayniqsa otaning hatti harakatlari, oilani boshqarish qobiliyati, uning fel-atvori, farzandlari bilan olib borayotgan suhbatlari, o'gitlari bolaning jamiyatda o'z o'rnini topishiga yordam beradi. Bola odatda ko'p vaqtini oila davrasida o'tkazganligi sababli ota-onalarining bolalari bilan muloqoti ham ularning dunyoqarashlari, fikirlar doirasining kengayishiga, xarakter xususiyatlarining shakllanishiga, shaxsiy qiziqishlarini rivojlanishiga olib keladi. Bolalarga ota-onalarning hatti harakatlarigina emas balki og'zaki nutqi, savol-javoblari ham ta'sir ko'rsatadi. Ota-onalar o'rtasida o'zaro janjallar bo'lishi, qo'shnilar bilan yaxshi kelisha olmasalar, bir-birlarini hurmat qilmasalar, ammo farzandlardan shirin

so‘z bo‘lishlarini talab qilsalar bunday tarbiya hech qanday yaxshi samara bermaydi va bola o‘rnak bo‘lishni oiladan emas tashqi muhitdan izlay boshlaydi.

Tadqiqot natijalari va muhokamasi. Psixolog olim V.I.Selivanov oilada shaxsni shakllantirish jarayonini o‘rganib, baxtli bolalik-bu oiladagi quvonchli hamjihatlikning hamda otaonalarning bolalariga g‘amxo‘rligining samarasidir, degan xulosaga keladi. Oiladagi o‘zaro kelishuv otaning bolalariga va ularning onasiga bo‘lgan munosabati yuksak axloqli insoniy munosabatlar namunasi bo‘lib, ular bola qalbida o‘zgacha xislarni uyg‘otadi, yuksak his-tuyg‘ular bilan to‘ldiradi, yon-atrofida bo‘layotgan voqeylikka samimiy munosabatda bo‘lishi yanada aniqroq gavdalanadi. O‘z o‘rnida onaning shaxsiy o‘rnaki bolaning ijobiy shaxs bo‘lib shakllanishida katta ahamiyatga egadir.

Sharq allomalari, pedagog olimlari barkamol insonni yetishtirish uchun tarbiya naqadar zarurligi haqida juda ko‘p fikrlarni ilgari surganlar. Islom mamlakatlari kutubxonalarining asosiy suyanadigan adabiyotlarini bizning yurtimizdan yetishib chiqqan allomalarning kitoblari tashkil qilar ekan. Masalan: Imom Buxoriy, Shoshiy, Marg‘iloniy, Nasafiy, Xorazmiy va boshqalar kitoblaridir. Bu yerda gap onalardan boshlandiku nimaga mavzuni bu tomonga burildi desangiz Imom Buxoriyning onasi ko‘zi ojiz bolasini ertalab ko‘chaga olib chiqar va kim bomdod nomozini o‘qigani ketayotgan bo‘lsa unga o‘g‘lini qo‘shib berar ekan. Uning onasi bolasini qo‘lidan yetaklab ilm olish uchun Makkaga tashlab kelgan ekan. Bundan ko‘rinadiki, shu vaqtlarda shuncha uzoq masofaga farzandi kelajagini o‘ylab borib kelishning o‘zi katta jasorat bo‘lgan.

Shu nuqtai nazardan ham bolalarni yoshlik chog‘laridannoq kitobga muhabbat ruhida tarbiya qilishda ham onalar ma’suliyati ko‘proq ekanini tushunishimiz lozim. Farzandlarimiz kelajakda biror bir soha yoki kasbni puxta va chuqur egallashlari zarur bo‘lar ekan, bunda albatta maktabda egallagan bilimlarining o‘rni va o‘qituvchilarning dars dars jarayonida bolaga bergan bilimi, hayotiy o‘g‘itlari, bolaning mustaqil o‘qib-o‘rganishida kitobning ham o‘rni beqiyos. Demak, bolalarga berilayotgan bilimlar o‘zaro hamkorlik va fanlararo aloqadorlikda amalga oshirilishi biz kutgan natijalarni berishini takidlab o‘tishimiz joizdir.

Xulosa. Bolani moddiy tomondan yetarli shart-sharoitlarni qilib qo‘yilishining o‘zi yetarli emasligi hech kimga sir emas. Inson eng avvalo oila bag‘rida o‘sib-ulg‘ayadi, voyaga yetadi, shaxs sifatida shakllanadi. Oiladagi ta’lim-tarbiya, ma’naviy-axloqiy va milliy qadriyatlar keyinchalik insonlar orasida - mahalla-ko‘yda, ta’lim muassasalarida shakllanib boradi. Shunday ekan, vatanimiz va xalqimizning kelajagini, jahon hamjamiyatida tutgan obro‘-e’tiborini belgilovchi barkamol avlodni voyaga yetkazishdek ulug‘ ishni maktab va ota-ona hamkorligisiz samarali hal qilish mumkin emas.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh. Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi. –T.: O‘zbekiston, 2022-yil, 416 b.
2. Munavvarov A.Q., Ma’murov M. Ota-onalarning shaxsiy namunalari. Namangan - 1992. 16 b.
3. Zoxidov I. Tarbiyada ota-onaning o‘rni. Namangan haqiqati gazetasi. 81-son, 11-oktabr 2023 yil.
4. Захидов, И. О. (2022). Важные аспекты преподавания физики в 6 классе на основе междисциплинарных связей. In Учёный XXI Века (pp. 80-83).
5. Alizhanov, D. A., & Zokhidov, I. O. (2021). Teaching in Physics “Electrical Instruments in the House”. Saving Electricity. Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQ).
6. Alijanov, D., & Zaxidov, I. (2022). Таълимда фанларaro боғланишларнинг функциялари. Science and innovation, 1(B7), 1406-1411.
7. Imomqulova, F. U. B., & Qarshiboyeva, D. B. (2022). Ko‘p va yolg‘iz farzandli oiladagi farzandlarning emotsional intellektining o‘ziga xosligi. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(Special Issue 4-2), 1142-1146.